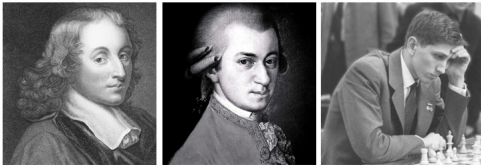

Σχεδόν μισό αιώνα νωρίτερα, εκεί ας πούμε το '76 – '77. Πιτσιρής μεν, □ ακαδημαϊκός πολίτης, που λέγαν, δε. Τουτέστιν και οχήματα οδηγείς και ψηφίζεις και εργάζεσαι, κάποιοι σπούδαζαν κιόλας. Είχες όσα απαιτούνταν, για το χαρακτηρισμό «ενεργός πολίτης».

Από αριστερά, κατά σειρά εμφανίσεως B. Pascal, W.A. Mozart, B. Fisher.

Πιτσιρής όμως, διότι μπορεί ο Wolfgang Amadeus Mozart πριν από τα 20 να συνέθετε συμφωνίες και κοντσέρτα, μπορεί ο Bobby Fisher στα είκοσί του να κέρδισε το Αμερικάνικο πρωτάθλημα με το κορυφαίο σκορ στην ιστορία του θεσμού, μπορεί τέλος ο Blaise Pascal στην ίδια ηλικία να είχε ανακαλύψει την ομώνυμη αρχή και να είχε κατασκευάσει αριθμομηχανή, αλλά η συντριπτική πλειοψηφία των 20άρηδων, είναι εικοσάρηδες

Που σημαίνει ότι οι νέοι τέτοιας ηλικίας στον τόπο μας και στο δεύτερο μισό της έβδομης δεκαετίας του 20ού αιώνα, πάντα στην πλειοψηφία τους, είχαν συγκεκριμένα πράγματα στο μυαλό τους. Κάποιοι πίστευαν ότι μπορούσαν να αλλάξουν τον κόσμο. Άλλοι κινήγησαν το χρήμα, άλλοι την εξουσία, μερικοί και τα δύο μα σε κάθε περίπτωση ήταν μια καλή ηλικία, σε έναν όμορφο τόπο, σε μια καλή χρονική συγκυρία, με καλές προοπτικές.

Κι αν δεν συμφωνήσουμε σε αυτό, ας συμφωνήσουμε πως σίγουρα ήταν καλύτερα από σήμερα για τους σημερινούς 20άρηδες. Όλα αυτά συγκροτούσαν μια αίσθηση ελευθερίας, που σήμερα απουσιάζει ή έστω, για να μην διαφωνήσουμε και εδώ, έχει μεταλλαχτεί σε μια άλλη που δε χωνεύεται από τους εικοσάρηδες προηγούμενων γενεών.

Με την ελπίδα ότι δεν στρογγυλεύω τις μνήμες, μπορώ να θυμηθώ ότι ήταν ευκολότερο να βρεις μια απασχόληση αξιοπρεπή, με αντίστοιχες απολαβές. Επίσης, έδινες πέντε δραχμές

και αγόραζες αξιοπρεπή ενημέρωση. Έντυπη και ενυπόγραφη. Όπου και αν ανήκες πολιτικά. Ακόμα και αν δεν ανήκες κάπου. Δεν ήσουν αγόμενος από τις άναρθρες κραυγές των άρθρων του διαδικτύου. Να μην λησμονούμε επίσης ότι υπήρχε ένας σαφής διαχωρισμός ανάμεσα στις ώρες που εργαζόσουν και τις προσωπικές ώρες.

Και όταν έβγαινες από το σπίτι σου μάγκωνες το πακέτο με τα τσιγάρα, ίσως και κανά κλειδί. Γιατί πάντα θα υπήρχε η γιαγιά ή άλλο κλειδί κάπου στην αυλή, ενώ για το μηχανάκι, κλειδί χρειαζόταν μόνο για το κλειδωμά του τιμονιού καθότι ήταν τόσο πρωτόλειο που δεν είχε ούτε κεντρικό διακόπτη. Έβαζες δυο - τρία κατοστάρικα στη δεξιά τσέπη, σκαρφάλωνες στο εργαλείο και αντίο.

Η σύγκριση με το σήμερα είναι άτυχη. Και δεν αναφέρομαι μόνο στο τώρα, που δεν κατέχουμε πότε θα σταματήσει να πρέπει να κουβαλάμε χαρτιά περι μετακίνησης, μάσκες κλπ. Αναφέρομαι και στα υπόλοιπα απαραίτητα εφόδια που οφείλεις να κατέχεις.

Κινητό. Που πας χωρίς; Καλύτερα ημίγυμνος στο μεγάλο περίπατο να σε δει ο Δήμαρχος να γίνεις ρεζίλης, παρά άνευ μό-μπάιλ. Είναι ο φύλακας άγγελος, το στήριγμά σου. Για να μην μένεις ούτε λεπτό μοναχός. Μείλ, εσεμές, κλήσεις, παιγνίδια, βιντεοκλήσεις, φωτό, βίντεο. Όλα σε ένα. Σε μια συσκευή που καταφέρνει να σε ενώσει, απομονώνοντας σε.

Κάρτες. Quo vadis άνευ; Από το περίπτερο για μια σοκοφρέτα μέχρι το πολυκατάστημα για μια τερατώδη πλάσμα που θα εξασφαλίσει ένα μεγαλύτερο σφυροκόπημα παραμορφωμένων ειδήσεων και θα μεγαλώσει το δανεισμό σου. Το πλαστικό χρήμα δεσπάζει, μα την καθημερινότητα δεν σώζει.

Κωδικοί. Σαρωτική επέλαση κωδικών. Για το κινητό, τα ATM, τις κάρτες, την Τι Βι, το e-banking, για λογαριασμούς, τους συναγερμούς, τα φορολογικά, για τα πάντα κωδικοί. Ένα συρτάρι της μνήμης και της επιμέλειας που γίνεται ολοένα ογκωδέστερο καταλαμβάνεται από ακολουθίες αριθμών, προκειμένου να συναλλάσσεσαι σε καθημερινή βάση.

Τέλος πάντων ο χρόνος κύλησε κάποια πράγματα άλλαξαν για πάντα, με καθαρά δικές μας επιλογές. Ας αναφερθεί για παράδειγμα το πακέτο με τα τσιγάρα, καθότι όταν τα παιδιά αρχίζουν να μεγαλώνουν δεν είναι εύκολο να τα πείσεις ότι το καπνίζει είναι επικίνδυνο πράμα και συ να συνεχίζεις τις φούμες. Έτσι πάνε οι μαγκιές με τα σπύρτα, οι μεταλλικοί

ήχοι των ζίρρο, η γοητεία του πακέτου και η αποπλάνηση της πρώτης τζούρας.

Πολύ περισσότερα είναι εκείνα που ο χρόνος άλλαξε χωρίς τη δική σου επιθυμία ή συμμετοχή. Ήρθαν να μας διευκολύνουν τη ζωή, να συντομέψουν τα χρονικά διαστήματα. Αλλά είναι σημεία προβληματισμού.

Τον Οκτώβριο του 1976 ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού εκδίδει τον ετήσιο οδηγό του με τίτλο «Greece». Είναι ένα λεύκωμα που προβάλλει τις αρετές του ελληνικού τουρισμού. Τη σελίδα 165 καταλαμβάνει τούτη η εικόνα. Είναι του [Αλέξη Σοφιανόπουλου](#). Εικάζουμε ότι είναι από την ιδιαίτερη πατρίδα του Ανδρέα Μιαούλη, την Ύδρα. Για αυτό που δεν υπάρχει αμφιβολία είναι ότι παρόμοια εικόνα δεν θα ξαναδούμε δια ζώσης. Με τα σημαϊάκια των τριών σπουδαιότερων ομάδων της Αθήνας να ξεχωρίζουν, την μορφή του παγωτατζή, τη διακόσμηση του κινητού του καταστήματος, τα φωτιστικά σώματα του τρίτροχου και ασφαλώς για τον τύπο του αλλοδαπού τουρίστα που ερχόταν στον τόπο μας.

Τα σκέφτομαι όλα τούτα κοιτώντας ένα μικρό λόφο από χρειώδη για την ηρωική έξοδο. Κινητό με τη βεβαίωση «εργάνη», αλλά και χαρτί με τυπωμένη βεβαίωση διότι αν μουλαρώσει το εργαλείο ή εξαντληθεί η μπαταρία, άντε να πείσεις το όργανο ότι δεν είσαι παράνομος. Μάσκες, όχι μάσκα, μάσκες, πορτοφόλι με ταυτότητες, κάρτες και κανά ψιλό, κλειδιά πάουερ μπανκ, καλώδια, και από κοντά όλα τα νούμερα που πρέπει να θυμάσαι

Έτσι στο ερώτημα «τι είμαι τώρα» απαντώ ολίγον καταθλιπτικά: όχι και πολλά περισσότερα από ένα ψηφιακό στίγμα που κινείται αφήνοντας ολούθε ίχνη. Μοιραία συνεπώς, νοσταλγώ εκείνη την προ ετών αίσθηση ελευθερίας και τις στιγμές που ο πρώιμα ζεστός ανοιξιάτικος αέρας ανακάτεψε, πλούσιους βοστρύχους και μακρυμάνικα μακώ, μυρίζοντας ανθισμένες νερατζιές και δίχρονο καυσαέριο.

Η τρέχουσα αίσθηση ελευθερίας δεν με αποζημιώνει. Κι ας έχουμε ψηφιακή διαχείριση, Αττική οδό, e-dating, Αθήνα Θεσσαλονίκη 4 ώρες με το τρένο, on line παραγγελίες, αυτοκιν ητόδρομους ευρωπαϊκών προδιαγραφών, e-food, γενικώς e-χαρές και e-ζωή.

Αυτά που δεν έχουμε, μου λείπουν. Μπορεί να χαρακτηριστεί και ως έλλειψη προσαρμοστικότητας. Ενδεχομένως όμως να είναι και η πικρή γεύση μιας αναδυόμενης ισχυρής αμετροπέπιας, απρέπιας και αγένειας. Η καλπάζουσα τεχνολογική πρόοδος απομακρύνεται από την κλασική έννοια του πολιτισμού και τις βασικές αρχές του σεβασμού και της ευγένειας. Μαζί της και η όποια αίσθηση ελευθερίας .